Bijlage 1 **Overzicht implementatie referentieniveaus in toetsen en examens in po, so, vo en mbo**

Primair en speciaal onderwijs

A	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016
Vanaf voorjaar 2015 zijn voor po eindtoetsen beschikbaar die een inzicht geven in hoeverre leerlingen in groep 8 referentieniveau 1F/2F (lezen en taalverzorging) en 1F/1S (rekenen) beheersen.	Voorbereiding centrale eindtoets (door CvE). Aanpassen andere eindtoetsen aan referentieniveaus (door toetsontwikkelaars)	Voorbereiding centrale eindtoets. Aanpassen andere eindtoetsen aan referentieniveaus.	PO: eerste verplichte afname van de Centrale Eindtoets/ andere eindtoets. Uitkomst toets geeft een indicatie van de bereikte referentieniveaus van de leerling. SO: Mogelijkheid tot vrijwillige deelname aan de centrale eindtoets.*	PO: tweede afname van de centrale eindtoets/ andere eindtoets. Uitkomst toets geeft inzicht in de bereikte referentieniveaus van de leerling. SO: Mogelijkheid tot vrijwillige deelname aan de centrale eindtoets.*

* Moment van invoering voor so afhankelijk van ontwikkeling ‘passend onderwijs’.

Voortgezet onderwijs

Vmbo	**2012-2013**	**2013-2014**	**2014-2015**	**2015-2016**
Nederlands		Ten minste 5	Invoering referentieniveaus	Ten minste 5-6 voor Ned/rek (willekeurige volgorde)
Rekenen	Pilots	Onderdeel eindexamen, maar niet van uitslagregel	Idem	
Havo/vwo	**2012-2013**	**2013-2014**	**2014-2015**	**2015-2016**
Nederlands	Ten minste 5-6-6 voor Ned/En/wis (willekeurige volgorde)	Idem	Invoering referentieniveaus	Ten minste 5-6-6-6 voor Ned/En/wis/rek (willekeurige volgorde)
Rekenen	Pilots	Onderdeel eindexamen, maar niet van uitslagregel	Idem	

Middelbaar beroepsonderwijs						
		2012-2013	**2013-2014**	**2014-2015**	**2015-2016**	**2016-2017**
MBO-4	Ned	Pilots	Pilots	Centraal examen	Centraal examen	Centraal examen
	Rek	Pilots	Pilots	Pilots	Centraal examen	Centraal examen
MBO-2 en MBO-3	Ned	Pilots	Pilots	Pilots	Centraal examen	Centraal examen
	Rek	Pilots	Pilots	Pilots	Pilots	Centraal examen
Entree-opleiding	Ned/ Rek	Pilots	In 2014 besluit over invoering centrale examinering			
Gedurende de pilotfase worden de referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen met instellingsexamens geëxamineerd en worden de behaalde resultaten niet meegenomen bij de slaag-/zakbeslissing.						